

Sizi rahatsız etmeye geldim!
Ali Şeriatî

Fecr Yayınları 119
ALİ ŞERİATİ
Bütün Eserleri 08

Dua

Eserin Orijinal Adı
NiyâyiŐ

Tercüme
Prof. Dr. Derya Örs

Editörler
Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç
Prof. Dr. Derya Örs

Tashih ve Redakte
Doç. Dr. Murat Demirkol
Cahit Ezerbolatođlu

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar Sanayi ve Ticaret Ltd. Őti.
Sertifika No: 13178

ISBN 978-605-7570-00-0

7. Baskı: Ekim 2018

Kapak ve İ Konsept: TN İletişim
Sayfa Düzeni: FCR
Baskı: Aydan Basın Yayın Ltd. Őti.
Örnek Sanayi Sitesi Alinteri Bulv. 364. Sk. No: 4
Tel: 0312. 354 46 27 Ostim/Ank.

**FCR Yayın Reklam Bilgisayar
San. ve Tic. Ltd. Őti.**
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sok. No: 14/1
Ulus - Altındađ / Ankara
Tel : 0312. 310 08 60
Faks : 0312. 311 47 89
web : www.fcr.com.tr
e-posta : fcr@fcr.com.tr

ALİ ŞERİATİ

Dua

FEQR

Ankara 2018

İÇİNDEKİLER

- 06 Ali Şeriatı
- 07 Yayıncının Notu
- 11 Sahife-i Seccâdiye'den Yirminci Dua
Övülmüş Ahlakı ve Beğenilen Amelleri İsteme Duası
- 17 Çevirenin Notu

BİRİNCİ BÖLÜM

- 23 **Dua**
- 27 Dua
- 29 Nasıl Dua Etmeli
- 32 Nerede ve Ne Zaman Dua Etmeli
- 35 Bir Millet İçinde Duanın Yokluğu, O Milletın Mutlak
Çöküşüyle Eş Anlamlıdır
- 38 Duanın Etkileri

İKİNCİ BÖLÜM

- 43 **Duanın Felsefesi Seccâd Ekolü
Duada Bilinç, Aşk, Niyaz ve Cihat**
- 45 Giriş
- 53 Aşk
- 58 Yalnızlık mı Ayrılık mı?
- 59 Gerçekçilik (Realizm)
- 61 Gerçeklikten Kaçış (İdealizm)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

91 Dua (Metin)

93 Okuyucuya Birkaç Söz

97 Dua (I)

109 Dua (II)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

117 İbadet Eden En Güzel Ruh

119 İbadet Eden En Güzel Ruh: İmam Seccâd

157 İman Seccâd'ın Duası

ALİ ŞERİATI

23 Kasım 1933'te Horasan eyaletine bağlı Sebzivar'ın Mezinan köyünde dünyaya geldi. 1950'de Meşhed'deki Öğretmen Koleji'ne girdi. 1952'de Meşhed yakınlarındaki Ahmedâbâd köyünde öğretmenliğe başladı. 1955 yılında Mekteb-i Vâsita'yı yazdı. Ebuzer-i Gıfari'yi tercüme etti. 1956'da Meşhed Üniversitesi'ne girdi. Ulusal Direniş Hareketi'ne üye olduğundan, babası ve diğer üyelerle birlikte tutuklandı, altı ay tutuklu kaldı. 1959'da Alexis Carrel'den Dua'yı tercüme etti. Üniversiteden başarıyla mezun oldu. 1960'ta Fransa'ya gönderildi, orada sosyoloji ve dinler tarihi üzerine çalıştı. Cezayir Kurtuluş Hareketi'ne aktif olarak katıldı. Bu faaliyetlerinden dolayı Paris'te tutuklandı; bu arada birçok makale, konuşma ve çevirisi değişik dergilerde yayımlandı. Sosyoloji ve dinler tarihi alanında doktorasını tamamlayarak 1962'de İran'a dönerken sınırda tutuklandı; aylarca hapiste kaldı. Hapisten çıktıktan sonra öğretmenlik yapmaya başladı ve Meşhed Üniversitesi ve diğer merkezlerde konferanslar verdi. Hüseyiniye-i İrşad 1973 Eylül'ünde kapatıldı. Savak, Şeriatî'yi aramaya başladı. Kendisini bulamayınca babasını tutukladı. Babası bir yıl kadar hapsedildi. Şeriatî teslim oldu ve on sekiz ay hücrede kaldı. 1975-77 arası Savak'ın takibinden sürekli kaçıp, başkalarının evlerinde kalarak çalışmalarına devam etti. Sabahlara kadar süren konuşmalar yaptı. 16 Mayıs 1977'de Avrupa'ya hicret etti. Otuz gün sonra İngiliz İstihbaratı'nın yardımıyla Savak tarafından şehit edildi.

YAYINCININ NOTU

Yayınevimiz, Şeriatî düşüncesini külliyat olarak okurlarına sunmakla önemli bir hizmet vermektedir. Merhum Şeriatî, dünyanın bugün yaşayan iki önemli medeniyeti olan, İslam ve Batı medeniyetini yakından tanıma fırsatı bulmuş ender şahsiyetlerden biridir. Dahası, bir sosyolog gözüyle incelediği konuları, dahiyane bir düşünce işçiliği ile işlemiş ve Fars edebiyatının kendisine kazandırdığı akıcı üslupla ortaya koymuştur. Bilimsel liyakati, özgün bakış açısı, dindarlığı ve inandığı doğrular uğruna can verecek kadar yürekli kişiliği ile sadece İran gençliğini arkasından sürüklemekle kalmamış, dünya Müslümanlarının öze dönüş çabasına katkıda bulunarak bir döneme damgasını vurmuştur. Onun bu özgün ve özgürlükçü tutumu, sadece İslam düşmanlarının tepkisini çekmekle ve onlar tarafından şehit edilmekle kalmamış, dost ve kardeş bildiği Müslümanlardan da çok büyük tepkiler almıştır. Çünkü onun düşünceleri, Batılı saldırı karşısında çok derin ve güçlü bir mukavemet oluştururken İslam geleneğini kirleten ve çöküntüye sebep olan bidat ve hurafelere de ağır darbe indiriyordu. Tabii bu da bilinçsiz kesimler nezdinde İslam'ın kendisine yapılan bir saldırı olarak algılanıyordu.

Kendi tabiriyle içinde doğup büyüdüğü geleneksel Safevî Şiilğine yönelttiği eleştiriler yüzünden İran'da dışlanırken, Şii bakış açısı nedeniyle de Sünnî dünyadan önemli tepkiler almıştır. Ancak Şeriatî, her ne kadar Ali Şiası ve Safevî Şiası ayrımı yapsa ve Safevî Şiiliğini eleştirse de eleştirdiği düşünceden bütünüyle kurtulamamış ve söz konusu etkilerle Sünnî dünyanın kabul

edemeyeceği kimi düşünceler serdedebilmiştir. Sahabiler hakkında kullandığı ifadeler hoşgörü sınırını zorlayan kusurlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca yaşadığı çağ ve çevrenin etkisiyle Fransız sosyalistlerinden etkilendiği ve kimi yorumlarında bu etkinin izlerinin görüldüğü de söylenebilir.

Ali Şeriati'nin de her insan gibi hata edebileceğini, hatalarının ve savaplarının sadece kendisini bağlayacağını okuyucunun takdir edebileceğine inanıyoruz. Fecr Yayınevi olarak, ölçümzün yüce Kur'an-ı Kerim ve onun numune-i timsali olan Hz. Peygamber (s.a) olduğuna inanıyor, Şeriati de dahil bütün insanların bu ölçüler içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Onun her görüşünü onaylamadığımız halde eserlerini yayınlıyor, ama katılmadığımız görüşlerine de müdahale etmeyi uygun görmüyoruz. Çünkü böyle bir müdahalenin düşüncelerin doğru anlaşılmasına engel olacağı, bunun da hem yazar, hem okur açısından bir hak ihlali sayılacağı kanaatindeyiz. Buna rağmen kimileri, tasvip etmedikleri düşüncelerden dolayı bilinçsiz okuyucuların olumsuz etkileneceği gerekçesiyle vebal alacağımızı düşünebilirler. Fakat biz, genelde Müslüman olmanın, özelde Şeriati okuru olmanın, okuduğu herşeyi kabullenen değil, eleştiren bir seviye gerektirdiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla bütün olumsuzluklarına ve kusurlarına rağmen Şeriati'nin o engin birikiminin bizlere çok şey kazandırdığına ve kazandıracağına inanarak eserlerini külliyat olarak yayınlamaya karar vermiş bulunuyoruz. Buna paralel olarak hem Fars hem de Türk edebiyatına vukufiyetiyle temayüz etmiş mütercimlerden oluşan bir heyet oluşturarak eserlerin en az hata ile çevrilmesine de özen gösterdik. Bu nedenle tercümele, sadece söz konusu eserleri dağınık vaziyette sunulmaktan kurtarmayacak, Şeriati okurunun liyakatsiz tercümelerden çektiği sıkıntıları da asgariye indirecektir.

Külliyattaki kitapların bazılarında yazara ait olmayan dipnotlar yer almaktadır, İran'daki Dr. Ali Şeriati Eserlerini Derleme Bürosu tarafından eklenen notların sonunda (Derleyen), yayınevi-

miz tarafından ilave edilen notların sonunda (Fecr), mütercimlerin ilave ettiği notların sonunda ise (Çev.) ifadeleri kullanılmıştır. Bunların dışındaki dipnotlar Ali Şeriatî'ye aittir.

Bütün hassasiyet ve çabamıza rağmen, insan olmamız hasebiyle gözümüzden kaçan kusurlar olursa okurumuzdan özür diler, eleştirilerine müteşekkîr kalırız. Bu vesileyle Şeriatî'ye Allah'tan rahmet diler; başta değerli mütercimler olmak üzere, editörlere, tashih ve redakte heyetine ve eserlerin sizlere ulaşmasında emeği geçen bütün dostlara gönülden teşekkür ederiz.

FECR YAYINEVİ

Sahife-i Seccâdiye'den¹ Yirminci Dua

Övülmüş Ahlakı ve Beğenilen Amelleri İsteme Duası

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. İmanımı, imanının en olgun derecelerine ulaştır. Yakini, yakinin en faziletli mertebelerine eriştir. Niyetimi, niyetlerin en iyisine; amelimi, amellerin en güzeline yükselt. Allahım! Lütfunla niyetimi kâmil ve halis eyle. Kesin inancımı sabit kıl, kudretinle benden sadır olan kötülükleri islah eyle.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Gönlümün meşgul olmasına neden olan önemli işlerime sen kâfi ol. Beni, yarın sorguya çekeceğin işlerle vazifelendir. Zamanımı, beni yapmam için yarattığın şeylerle geçirmemi sağla. Beni senden başkasına muhtaç eyleme. Bana rızkını genişlet. Beni zenginlerin malına mülküne, makamına ve haşmetine özlemlerle bakanlardan eyleme. Beni aziz eyle. Beni kibre giriftar eyleme. Kendi kulluğunda bana boyun eğdir. İbadetimi kendini beğenmişlik yüzünden heder eyleme. Benim elimle insanları hayra yönelt. Salih amellerimi bâtıla minnettarlığa çevirme. Bana en yüksek ahlakı bağışla. Beni övünmekten ve gururlanmaktan koru.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Beni, kendi nefsimin önünde alçaltmadıkça insanlar arasında yüceltme. Beni kendi nefsimle karşı değersiz kılmadıkça, bende açık seçik bir izzet var etme.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Beni maksadına doğru götüren faydalı bir hidayetle hidayetlendir ki kendime ondan başka bir yol seçmeyeyim; hak yolundan sapmayayım; o doğru niyetten kuşkuya düşmeyeyim. Beni, ömrüm sana hizmet elbisesi içinde ibadet yolunda olduğu müddetçe yaşat. Ömür yaylamda şeytanın otlama korkusu ortaya çıktığında, gazabının ve öfkenin şiddeti bana yönelmezden ve üzerime birikmezden önce beni kendi katına çağır.

¹ Şia'nın dördüncü imamı Ali Zeynelabidin'in dualarından oluşan eser. Çok ibadet ettiği için kendisine İmam Seccâd denilmiştir.(Fecr)

Allahım! Senin düzelteceklerin dışında benim için kusur sayılabilecek hiçbir huyu bende bırakma. Senin güzelleştireceklerinden başka hiçbir yerilmiş sıfatı bende bırakma. Senin kemale ereceklerin hariç hiçbir güzel ama eksik hasleti bende bırakma.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Kin tutanların benim hakkımdaki şiddetli kinini muhabbete, azgınların kiskançlığını meveddete, salâh ehlinin suizanlarını güvene, yakınlarımın düşmanlığını dostluğa, akrabalarımın kötü davranışlarını iyiliğe, yakınlarımın umursamazlığını nusrete, benimle iyi geçinenlerin dostluğunu gerçek dostluğa, sohbet arkadaşlarımla ihanetini güzel geçime, zalimlerin korkusunun acılığını emniyetin tatlılığına çevir.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Bana zulmedene karşı elimi, bana düşmanlık edene karşı dilimi, benimle inatlaşana karşı da inancımı muzaffer eyle. Bana tuzak kurana karşı tuzağımı, beni kahretmek isteyeneye karşı gücümü, beni kınamak ve kötü söz söylemek isteyeneye karşı tekbizimi sağlamlaştı. Beni tehdit edene karşı bana esenlik bahşet. Beni doğru yola ileten kimseye itaat etmeyi ve beni irşat eden kimseye tâbi olmayı bana nasip et.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Bana karşı hile ve düzen kurana nasihat ve ihlasla mukabele etmeyi, benden uzaklaşana iyilikle karşılık vermeyi, beni mahrum bırakana ihsan etmeyi, benden ayrılanına ona bağlanarak mükafat vermeyi, gıybetimi yapana onu hayırla anarak muhalefet etmeyi, iyiliğe karşı şükretmeyi ve kötülüğe karşı göz yummayı nasip eyle.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Beni salihlerin süsüyle süsle. Beni, adaleti yaymada, öfkeyi yutmada, fitne ve düşmanlık ateşini söndürmede, dağılmışları bir araya getirmede, insanların arasını düzeltmede, iman sahiplerinin iyiliklerini açığa vurup kusurlarını gizlemede, yumuşak huylulukta, alçakgönüllülükte, güzel davranışta, ağırbaşlılıkta, güzel geçinmede, fazilet ile ileri geçmede, ihsanı ve yüceliği seçmede, kınamayı ve eleştirmeyi bırakmada, ehil olmayanlara ihsan etmeyi terk etme-

de, ne kadar zor gelirse gelsin hakkı söylemede, çok da olsa sözümdeki ve davranışimdaki iyiliği az saymada, az da olsa sözümdeki ve davranışimdaki kötülüğü çok görmede, muttakilerin bütün bu güzel sıfatlarının elbisesine sarıp sarmala. Bu sıfatları, ibadete devam etme, cemaate uyma ve bidat ehlini terk etme vasıtasıyla kendi görüşüne uygun hale getir ve mükemmelleştir.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Bana, yaşlandığım zaman rızıklarının en genişini, yorulup hastalandığım zaman güçlerinin en sağlamını ver. Beni, sana ibadette tembelliğe, yolunu teşhis etmede körlüğe, dostluğundan başkasını seçme kusuruna, senden ayrılanı bağlanma ve sana bağlanandan ayrılmaya belasına müptela etme. Allahım! Beni öyle bir hale getir ki zaruret vaktinde senin yardımının silahıyla saldırıya geçeyim, hacet zamanı yalnız senden isteyeyim, meskenet zamanı ağlayıp inleyerek huzuruna geleyim. Beni, çaresiz kaldığımda senden başkasından yardım isteyecek, yoksul düştüğümde alçakgönüllülükle senden başkasından dilenecek, korktuğumda senden başkasına yalvaracak hale getirme ki bu yüzden senin karşında zillete ve hakarete düşerek senin tarafından görmezden gelinmeyeyim ey merhametlilerin en merhametlisi!

Allahım! Bana, şeytanın arzularından, zanlardan ve hasetlerden yana gönlüme ilka ettiği şeylere, azametini anarak, kudretini tefekkür ederek, düşmanına karşı tedbir alarak karşı koymayı nasip et. Şeytanın dilime düşürdüğü kötü sözleri, çirkin ifadeleri, ırza küfretmeyi, bâtıla tanıklık etmeyi, yanımda olmayan bir mümine gybet etmeyi veya yanımdaki biri için kötü söylemeyi, senin hamd sözüne, övgünde mübalağaya, ululanmada dikkate ve çabaya, nimetine şükre, ihsanını itirafa ve nimetlerini saymaya dönüştür.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Sen beni korumaya kâdir olduğun halde beni zulme uğrayanlardan eyleme. Beni engellemeye gücün yettiği halde başkasına zulmedenlerden eyleme. Beni hidayet etmen mümkün olduğu halde sapkınlardan eyleme. Hayatımın refahı senin elinde olduğu halde be-

ni fakirlerden eyleme. Gücüm kuvvetim senden olduğu halde beni asilerden eyleme.

Allahım! Senin bağışlamana doğru hicret ettim. Senin affına doğru yöneldim. Senin affediciliğine müştakım. Beni mağfired etmeni gerektirecek bir şeyim olmadığı, amelimde senin affına layık bir işim bulunmadığı halde senin fazlına ve keremine güvendidim. Kendi hakkımda vardığım bu hükümden sonra, senin fazlından ve ihsanından başka bir şeyim ve umudum yok. Öyleyse Muhammed'e ve âline rahmet gönder ve bana fazlınla muamele et.

Allahım! Beni hidayetini diliyle konuşanlardan eyle. Bana takva yolunu yordamını ilham et. Beni en temiz huya ve ahlaka ulaşmada başarılı kıl. Beni en beğenilen işlerle görevlendir. Allahım! Beni en iyi yola ilet. Senin dinin üzere ölmeyi ve o dinle yenisinden hayat bulmayı nasip eyle.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Beni işlediğim amellerin yollarında ve güç yetirebildiğim hallerde itidal nime-tiyle nasiplendir. Sözlerimde ve işlerimde doğruluk ehlinden, hidayet kılavuzlarından ve salih kullar zümresinden eyle. Bana kıyamet gününde kurtulmayı ve azap pususundan sağ salim çıkmayı nasip et. Allahım! Nefsimin özgürleşmesine ve arınmasına vesile olacak güçleri kendi üzerine al ve nefsimin ihtiyaçlarını giderecek ve onun ıslahına vesile olacak güçleri oraya koy. Çünkü sen korumazsan nefsim helâk olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Allahım! Gamlar üzerime askerlerini salacak olursa, tek silahım sensin. Herkesten ve her şeyden mahrum kalacak olursam, umudum sadece sanadır. Olaylar ve zorluklar üzerime saldıracak olursa yardım çağırım yalnızca sanadır. Kaybettiğim her şeyin karşılığı sendedir, yok olup giden her şeyin çaresi senin katedir. Beğenmediğin her şeyi değiştirmek senin elindedir. Öyleyse bana belâdan önce afiyeti, talep etmeden önce zenginliği, yolumu kaybetmeden önce hidayeti ihsan eyle. Beni, insanların ayıbını araştırma derdinden kurtar. Kıyamet gününün azabından emin eyle. Bana kâmil bir rehber nasip eyle.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Lütfunla kötülükleri benden gider. Beni nimetinle besle, kereminle ıslah et, ihsanıyla tedavi et, rahmetinin gölgesine koy. Bana hoşnutluğunun elbisesini giydir. Beni, işlerim zorlaşıp karıştığında en doğru olana, ameller birbirine benzediğinde en temiz ve en yararlı olana, yollar birbiriyle çatıştığında en beğenilmiş olana ilet.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Başımı kimseye muhtaç olmama tacıyla taçlandır. Beni işlerimde güzel tedbirler almaya yönelt. Hidayetinin devamlılığını nasip et. Bana huzurlu ve sade bir hayat bağışla. Hayatımı daimi bir meşakkate ve gündün güne artan bayağı bir çileye döndürme. Dualarımı bana geri çevirme. Çünkü ben, sana karşı durabilecek hiçbir güç tanımıyor ve seninle birlikte sana eş olan ve benzeyen başka hiçbir şeye tapmıyorum.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Beni israf etmekten alıkoy. Rızkıma telef olmaktan koru. Malımı ihsanının bereketiyle çoğalt. Malımı hayır işlerine infak etmede beni doğru yola ilet.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Beni, çok kazanma ve rızık elde etme derdinden kurtar. Bana esirgenmemiş bir rızık ver ki sana ibadet ederken senden rızık istemekle meşgul olmayayım ve rızık kazanma yükünün ağırlığını omzumda taşımayayım.

Allahım! İstedğim şeyleri kendi kudretinle karşıla ve beni korktuğum şeylerden yana izzetinin civarına sığındır.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Şerefimi zenginlikle koru; makamımı yoksullukla alçaltma ki senin rızkını yiyenlerden rızık talep edip kötü yaratılışlı kimselerden ihsan dilenmeyeyim. Bana ihsan edeni övüp bana bir şey vermeyeni kınama derdine düşmeyeyim. Çünkü gerçek ihsan edici olan sensin, onlar değil.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Bana ibadet için sağlık, takva ve ilmimle amel etmek için huzur, yumuşaklık ve itidal üzere bir takva nasip et.

Allahım! Ömrümün süresini affınla sona erdir. Rahmetine duyduğum umutla arzumu gerçekleştir. Rıza menziline ulaşmak için gereken yolları bana aç. Her halimde amelimi iyilik üzere eyle.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Gaflete düştüğüm anlarda seni zikredebilmem için beni uyar ve uyandır. Bana verdiğin mühlet zamanlarında sana itaate ve ibadete yönelt. Bana senin sevgine doğru giden apaçık bir yol göster. O yol sayesinde bana dünyada ve ahirette hayır ihsan eyle.

Allahım! Muhammed'e ve âline rahmet gönder. Tıpkı ondan önce kullarından bazılarına gönderdiğin, ondan sonra da göndereceğin en güzel rahmeti gönder. Bize dünyada iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi rahmetinle cehennem azabından koru.

ÇEVİRENİN NOTU

Elinizdeki kitap, birkaç yıl önce, erdemli düşünür dostum Mühendis Ahmedzâde Bey tarafından Farsçaya çevrilmişti.

Geçen yıl onun çevirisinden haberdar olduğumda, kendisinden kitabın *Meşhed Öğrencileri İslam Derneği* tarafından yayımlanmasına izin vermesi için ricada bulundum. Ancak kitabın metninin çıkan bir olay sırasında yağmalanması ve İran'da kitabın mevcut olmaması yüzünden, çevirinin tam olarak gerçekleşmesi mümkün olmadığından eserin yayımlanmasına çok sıcak bakmadı. Ne var ki ben, kendisinin aksine, kitabın basılmasını arzu ediyor ve bu haliyle bile yararlı olacağını düşünüyordum.² Bu yüzden, bir girişle yazarın hayatına dair dikkatlice hazırlanmış bir biyografi ve gerekli notlarla birlikte eseri yayına hazırlamaya karar verdim.

Bu sırada şöyle bir mülâhaza ortaya atıldı: Kitabın yazarı, dua konusuna salt bir Hıristiyan düşünür gözüyle bakmış ve bu konunun ontolojik nedenlerini ve meydana getirdiği etkileri Hıristiyanlık'ta var olan şekliyle incelemiş ve çözümlenmiştir.

Her ne kadar dua, İslam'da da bu türden bir felsefeye ve etkiye sahip olsa da İslamiyet'teki ve Hıristiyanlık'taki dua metinlerini ve bunların ortaya konuş şekillerini mukayese ederken karşılaştığımız en temel husus, İslam'da duanın, Hıristiyanlık'taki duadan farklı ve ayrıcalıklı olduğudur. Bu ayrıcalık, İslam'da duanın irfanî boyutundan başka, bir de sosyal ve siyasal yöne sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

² Ne yazık ki, daha sonra da değinildiği üzere, adı geçen bu çeviri de meydana gelen o olaylar sırasında ortadan kayboldu.

Özellikle Şîî mezhebinin dua metinlerinde bu durum daha açık ve belirgin bir şekilde göze çarpmaktadır. Kimi zaman bu dualardaki bazı cümleler, bir partiye ait siyasal birer slogan rengine bürünmektedir.

Hıristiyanlık'ta dua, kendisini hayattan ve hayatın keşmekeşlerinden uzak tutmuş olup Carrel'in de dediği gibi, bu tür duanın temeli yoksulluğa ve aşka dayalıdır. Oysa İslam'da duaya bir başka öge daha eklenmiştir; bu öge, dua edenin, bağlı bulunduğu sosyal ve sınıfsal sorunları ve istekleri de dile getirmesidir.

İslam'da dua konusuna siyaset ögesinin girişi, dua eden kimseye, sosyal düşünceleri her zaman en iyi ve uygun fırsatlarda telkin etmesi bir yana, bu kutsal idelerin sabit ve ortak bir şekilde, bu yolda adım atan bütün bireyler arasında yayılmasını da sağlamaktadır.

Bunun da ötesinde, sosyal ideler, dua sığınağına girdiklerinde, kendilerinin istemediği bir yolda ilerlemeye başlayan siyasal krizlerin ve toplumun kaosa düştüğü zamanların zararından korunacak ve her zaman kendilerindeki canlılık ve hareket özelliğini koruyacaklardır.

Çeşitli İslâmî dua metinleri incelendiğinde İslâmî duaların -elbette tarihî belge olma bakımından özgün olan metinlerin- şu öğelerden oluştuğu sonucuna varılabilir:

1- Fasihlik

2- Duanın içeriğine ve konusuna uygun ve etkili bir musiki (seci, ölçü, aralık, yerine göre harflerin ve sözcüklerin yumuşaklığı ve sertliği, iştikak, cinas vs.)

3- Akıl: Felsefî ve düşünsel meseleleri aklın alabilmesi için, dua haline uygun ve uyumlu bir şekilde düşünce gücünü harekete geçirmek ve Tanrı'nın sayısız kudret ve yaratış mucizelerini, güzelliklerini ve sanatının tezahürlerini beyan yoluyla ortaya koymak.

4- Siyaset: Burada, toplumsal sorunların ortaya konması ve hak ile batıl, salah ile fesat arasındaki çekişmenin beyanı; halkın sa-

adeti ve şakaveti, zalim ve hain bireye veya topluluğa karşı cesaret ve nefret telkini; Allah'ın huzurunda mazluma, hakka, halkın özgürlüğüne ve mutluluğuna bağlılığını ilan etmektir.

5- Teslimiyet ve isyan: İslâmî dua, dua eden insanı, Allah karşısında tutsaklığa, teslimiyete ve zillet derecesinde bir alçak gönüllüğe zorlar. Ancak bu çaba, aynı zamanda insana, O'ndan başka hiçbir gücü, hiçbir yönetimi, umut ve dayanak noktasını resmen tanımamasını telkin edecek şekilde gerçekleşir. Bir başka deyişle, bu şekilde Allah'a teslim oluş, o insanın hatırından her türlü başka gücün korkusunu çıkaracak şekilde gerçekleşir.

6- Başarı isteme (Tevfik): Duacı Allah'tan, ruhsal koşulların ve dış etkenlerin her zaman için, kendisinin olgunlaşma, iyilik ve güzellik yolunda çaba gösterebileceği ve bu çabalardan Allah'ın dileğine uygun olarak yararlanabileceği şekilde bir araya gelmesini ister. Başarı isteme konusu, insanın irade gücünün asaletini itiraf etmekle birlikte, aynı zamanda ruh katılığı ve düşünce kılığından kaynaklanan gurur ve bencillik olgusunun da insanı kuşatmamasını sağlar.

7- İşleri Allah'a ısmarlama (Tefviz): Bu, kendisinin lezzet ve elem, yoksulluk ve zenginlik, mutluluk ve mutsuzluk dünyasından daha öteye geçip kendi maslahatını, yaratılışın genel maslahatı ve bütüncül sistemi içinde yok etmiş olan bir insanın tepkisidir. Üstelik kişi, kendi teşhis aciziyetinin farkına varmış olduğunda, kendisinin hayrına ve yararına olan şeyi de tayin edemez. İşte tam da bu sırada, böylesi yüksek ve kutsal bir kuşku ve hayret aşamasına yükselen bir insanın, kendi işini O'na ısmarlamaktan, O'nun iradesine ve teşhisine teslim olmaktan O'nun istediği her şeye razı olmaktan başka çaresi yoktur.

8- Felsefi yoksulluk: Güçsüzlüğümden veya ifadem yetersizliği yüzünden bundan daha kapsamlı ve sınırlı bir kavram bulaamadım. Bundan dolayı ister istemez Carrel'in dediği gibi duanın iki temel üzerine, yani yoksulluk ve aşk üzerine kurulu olduğunu açıklamak zorundayım.

Duacı ya Allah'tan borcunun ödenmesini dileyen, hastasının şifa bulmasını, yolcusunun yolculuktan sağ salim dönmesini veya rütbesi terfi edecekken yanlışlıkla iki derece birden ilerletilmesini isteyen bir kimsedir ki bu tür dualar daha çok ikinci sınıf insanlar arasında yaygındır; ya da Allah'a aşkla ibadet eden, onunla konuşmaktan ve huzurunda durmaktan zevk alan seçkin bir kimsedir.

Birinci tür hemen hemen halkın genelini kapsadığı halde ikinci tür özel bir irfanî yoldur.

Ancak dua bazen başka bir şekilde de kendini gösterir. Burada dua yoksulluktan daha öte, aşktan daha ciddi bir aşamadır ve dua eden insan, Allah'tan şiddetle ve ısrarla istekte bulunur.

Duanın bu aşamasında, yokluğu ve zenginliği, hastalığı ve sağlığı düşünmeyen bir insana ihtiyaç vardır. Böyle bir insan başka şeylerin ihtiyacını duyar; gelişim ve olgunlaşma zincirinden geri kalacağını, bakılık ve sonsuzluk kabiliyetini yitirebileceğini; ruhunun, kaderin insan varlığı için belirlediği en yüksek zirvelere doğru yükselemeyeceğini; ayağının asıl hedefe doğru giden yolda gevşeklik gösterebileceğini ve yarı yolda iken yokluk denizinin kıyısında hasretle can verebileceğini hisseder.

İşte böylesi bir halde, İslam'ın Tanrı'sının huzurunda dua eden insanı, ihtiyaç, aşk ve korku duygusu şiddetle sarar ve kuşatır.

İslam'ın Tanrı'sı, insanın sadece şefkatli babası, yumuşak ve ita-atkâr sevgilisi değil, aynı zamanda ceberut, kahır ve gazap sahibi bir varlıktır.

Büyük düşüncelerde, daha büyük ve daha acı verici ihtiyaçlar vardır.

Olgunluktan geri kalma, dostun civarından, ebedî bekâdan ve sonsuz hayattan uzak kalma; esenlikten, güzellikten ve mutlak iyilikten yoksun kalma; Allah'a ulaşana dek yolu sürdürmeyi başarabilmiş olan topluluktan geri kalma ve kendisini o menzile ulaştırmak için hızla yol alan kervanın tozu toprağı arasında ezilme, kaybolma ve ortadan yok olma duygusu, başkalarının

ilerisinde ve ötesinde düşünen insanın yüreğine öyle bir korku salar ki başkalarının bunu anlayabilmesi imkânsızdır.

Bu tür duanın en yüksek örneğini, Hz. Ali'nin İslam'ın Tanrı'sına söylediği sözlerde bulmak; onun korkularını ve aklı başından gidişlerini daha iyi anlamak mümkündür.

İslâmî ilim havzalarında bu tür konuların incelenmesine, bilimsel ve mantıkî bir yoldan başlamak gereği vardır.

Ben İran'da bu alanda bir süre çalıştım. Bu kitabın eki olarak yayımlanması düşünülen bu çalışmanın ürünü ne yazık ki kayboldu. Topladığım bütün notları ve mülahazaları, kitabın tercümesiyle birlikte başıma gelen kötü bir olay sırasında kaybettim. Kitabın metnini elde etmiş olduğum şu anda, bu meseleyi araştırmak için ne fırsatım ne de gerekli kaynaklarım olmadığından, kitabın sade bir tercümesini arkadaşlarıma ve fikirdaşlarıma sunuyor ve dua, özellikle de İslâmî dua metinleri konusunda yapılacak mantıkî ve geniş bir araştırmayı, benden daha çok fırsatı, kaynağı ve liyakati olan kimselere bırakıyorum.

1338/1959 Yazı - Paris

Ali Şeriatî